

NOTĂ INFORMATIVĂ
privind atribuirea statutului de monopol fiscal
Societății pe Acțiuni „Metalferos” pe piața deșeurilor de metale feroase din
Republica Moldova

I.	Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
	Proiectul a fost elaborat de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
II.	Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
	Proiectul de hotărâre are drept scop atribuirea statutului de monopol fiscal Societății pe Acțiuni „Metalferos”, ca urmare a identificării și constatării necesității atribuirii monopolului fiscal de către Comisia Națională de Monopol Fiscal întreprinderilor respective, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 916/2022. Caracteristica sectorului de gestionare a deșeurilor de metale feroase din Republica Moldova se remarcă prin faptul că materia primă se colectează în Republica Moldova, iar opțiunile pentru capacitățile de prelucrare finală a acesteia se află fie pe teritoriul necontrolat de către autoritățile constituționale (Uzina Metalurgică de la Rîbnița – UMM), fie în exterior (Turcia, India și alte piețe). Având în vedere capacitățile de producere mari, UMM achiziționează deșeuri și resturi de metale atât de pe piața Republicii Moldova, cât și din importuri. Datele privind livrările de deșeuri și resturi de metale feroase către UMM avute la dispoziție pentru perioada mai 2022 – noiembrie 2023 indică asupra creșterii ponderii achizițiilor din import în detrimentul celor locale. În acest context, UMM în calitate de „monopson” poate impune prețurile la achiziția deșeurilor de metale feroase colectate de pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, deși prețul de la bursă London Metal Exchange - LME Steel Scrap constituie prețul de referință pentru a ghida relațiile contractuale dintre Uzina Metalurgică de la Rîbnița și furnizorii de deșeuri și resturi de metale feroase, în perioada mai-noiembrie 2022, prețul mediu de achiziție al UMM pentru importuri a constituit 7 206 Lei per tonă, adică cu 8,7% mai mult (575 Lei) față de achizițiile de la companiile moldovenești (6 631 Lei). Mai mult decât atât, pentru perioada ianuarie-noiembrie 2023, discrepanța în prețurile de achiziție importuri (6 985 Lei per tonă) vs companii moldovenești (6 153 Lei per tonă) a crescut până la 13,5%, UMM oferind în medie importatorilor un preț cu 832 lei (45 USD) per tonă mai mare în raport cu companiile locale. Din moment ce infrastructura logistică nu permite deocamdată exporturi substanțiale ale deșeurilor de metale, companiile din Republica Moldova de facto nu au altă opțiune de comercializare finală a fierului vechi decât Uzina Metalurgică de la Rîbnița. Datele consultate privind statistica exporturilor de deșeuri și resturi de metale feroase relevă pentru perioada 2021-2023 volume exportate de circa 136 mii tone cu o valoare cumulativă a acestora de circa 1,1 miliarde lei și cu o tendință vădită de descreștere. Mai mult decât atât, datele pentru această perioadă arată că volumele exportate au fost orientate către o singură piață – Turcia, iar întregul volum exportat revine pentru 3 exportatori. De asemenea, începând cu luna mai 2022 un singur agent economic a reușit să facă exporturi – compania „SOFILAREX PLUS” SRL, căreia îi revine circa 91,3% din tot volumul exportat în ultimii 3 ani.

Pe de altă parte, contrapunerea datelor de la export cu cele din importuri induce la ideea că **cea mai mare parte a volumelor exportate sunt de fapt reexporturi**, iar cantitatea livrată din contul colectării deșeurilor și resturilor de metale de pe piața internă este una infimă. Astfel, în anul 2021 companiile care au raportat exporturi au efectuat în același interval de timp importuri în volum ce acoperă integral exporturile.

În anul 2022 cantitățile exportate le depășesc pe cele importate de către companiile exportatoare doar cu puțin peste o mie de tone, în timp ce pentru anul 2023 această diferență a fost de circa 5 mii de tone. Cu alte cuvinte, putem presupune cu o doză mare de certitudine că în ultimii 3 ani din volumele exportate de circa 136 mii tone, doar circa 6 mii de tone provin de pe piața locală, restul cantităților fiind reexporturi.

Dinamica exporturilor de deșuri și resturi de metale feroase (codul tarifar 7204 49).

Indicatori	2021	2022	2023*
Valoarea, mii Lei	671,346	335,982	98,342
Cantitatea, Tone	83,040	37,927	15,140
Prețul mediu, Lei per tonă	8,085	8,859	6,496

* - datele pentru anul 2023 pentru perioada 1 ianuarie – 15 decembrie

Sursa: datele SFS

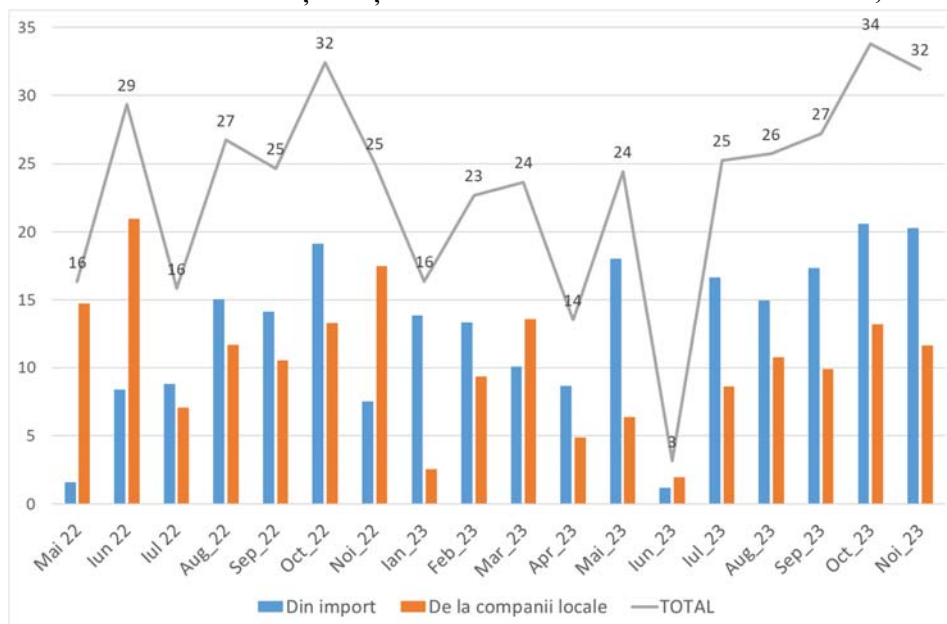
În general, discuțiile cu diferiți operatori din piață relevă că derularea exporturilor de deșuri și resturi de metale este un proces dificil din mai multe motive, cele mai importante fiind:

- Transportul terestru în Turcia pentru transportul deșeurilor de metale feroase nu este rentabil și complicat de organizat logistic.
- Transportul pe mare este posibil doar în cantități mari de peste 2 000 tone per operațiune de export.
- Accesul limitat la Portul Internațional Giurgiulești. La moment, doar o companie privată din sector are acces și poate transporta deșuri de metal feros prin Portul Internațional Giurgiulești.

Totodată, importurile efectuate de UMM în ultimii doi ani provin integral de la companii rezidente din România. Analiza structurii de proprietate a primelor două companii care împreună în anul 2023 au livrat către UMM peste jumătate din volumul de deșuri și resturi de metale (53,5%) arată că acestea sunt controlate de cetățeni din Ucraina și Republica Moldova, inclusiv rezidenți din regiunea transnistreană.

Per total, datele privind livrările de deșuri și resturi de metale feroase către UMM avute la dispoziție pentru perioada mai 2022 – noiembrie 2023 indică asupra creșterii ponderii achizițiilor din import în detrimentul celor locale. Astfel, dacă în perioada mai-noiembrie 2022 (în decembrie 2022 UMM nu a activat) din cele 170,4 mii tone achiziționate, 56,2% erau de pe piața locală și 43,8% din importuri, datele pentru anul 2023 arată o inversare de trend. Astfel, din cele 247,7 mii tone achiziționate în ianuarie – noiembrie 2023, 62,6% au fost din import și respectiv 37,6% de la entitățile de pe malul drept al Nistrului.

Dinamica livrărilor de deșeuri și resturi de metale feroase către UMM, mii tone

Sursa: datele Serviciului Fiscal de Stat

Schimbarea de trend în favoarea achizițiilor din importuri ar putea avea și cauze de natură fiscală. Aceasta deoarece până la 1 ianuarie 2023 art. 103 din Codul Fiscal prevedea scutirea de TVA fără drept de deducere pentru “deșeurile și reziduurile de metale feroase și neferoase, reziduurile industriale care conțin metale sau aliaje ale acestora importate și/sau procurate pe teritoriul Republicii Moldova de către subiecții impozabili licențiați și utilizate nemijlocit în activitatea lor de întreprinzător în Republica Moldova”. Începând cu 1 ianuarie 2023 această scutire a fost eliminată. Respectiv, companiile locale au parte de un preț de achiziție mai mic având în vedere că livrările acestora sunt pasibile de TVA, iar o bună parte din deșeurile metalice colectate sunt de la persoane fizice.

Respectiv, companiile locale achită TVA la livrarea către UMM, dar reieșind din specificul pieței, au posibilități limitate de a-și echilibra balanța dintre TVA colectat și TVA deductibil. Aceasta contribuie la presiune pe lichiditățile firmelor, iar de facto pentru acestea o bună parte din TVA-ul inclus în prețul de livrare devine element de cost. În contrast, UMM nu achită TVA la importul deșeurilor și resturilor de metale feroase.

Prin urmare, reieșind din datele disponibile, constatăm o denaturare a mediului concurențial pe piața deșeurilor de metale în Republica Moldova, prin configurarea unei piețe de tip monopson în care Uzina Metalurgică de la Rîbnița prin puterea de negociere disproporționată oferă companiilor din dreapta Nistrului prețuri mai mici (în medie cu 45 USD per tonă în anul 2023) comparativ cu achizițiile de import din România.

În acest context, considerăm legitimă intervenția Guvernului de atribuire a statutului de monopol fiscal SA „Metalferos”, în vederea echilibrării pieței prin crearea unui „monopol”.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 4 din Legea concurenței nr. 183/2012 și art. 36⁶ din Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, atribuirea statutului de monopol fiscal SA „Metalferos”, ar determina generarea unor venituri suplimentare la bugetul de stat, atât prin reglementarea prețurilor de achiziție/livrare, precum și ca efect a limitării operațiunilor de import efectuate în prezent de către agenții economici aflați pe teritoriul Republicii Moldova care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar.

	Astfel, în cazul în care în anul 2024 se vor menține cotele de import de deșeuri de metale feroase similare anului 2023, suma potențială a fi încasată suplimentar la BPN aferent importului documentat anterior de către agenții economici aflați pe teritoriul Republicii Moldova care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar doar din TVA ar constitui 273,5 milioane lei ($20\% * 1\,367,5$ milioane lei). Totodată, în același scenariu în care cantitățile de metale feroase livrate în adresa agenților economici aflați pe teritoriul Republicii Moldova care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar se vor menține la cotele anului 2023, și valoarea medie a cotațiilor deșeurilor de metale feroase la bursa LME CFR Turcia s-ar menține la nivelul mediei anului 2023 (400USD/tonă), prin reglementarea modului de calculare a prețurilor de livrare în mecanismul de monopol fiscal și modul de impozitare a veniturilor agenților economici care desfășoară activități în domeniul comercializării deșeurilor de metale stabilit de Codul fiscal, s-ar obține un impozit pe venit în sumă de aproximativ 152,9 milioane lei ($302\,635 \text{ tone} * ((400\text{USD} * 18 \text{ lei}) + 5\% * 400\text{USD}) * 7\%$).
III.	Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene
	Proiectul hotărârii de Guvern nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.
IV.	Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi
	Proiectul hotărârii de Guvern atribuie statutul de monopol fiscal S.A. „Metalferos” și aprobă Regulamentul de funcționare a monopolului fiscal pe piața deșeurilor de metale feroase din Republica Moldova (Regulamentul). Regulamentul conține mecanismul de funcționare a monopolului fiscal pe piața deșeurilor de metale feroase, în vederea instituirii unui mecanism transparent și echitabil pentru toți actorii relevanți pentru piața deșeurilor de metale feroase din Republica Moldova. Regulamentul conține trei Capitole, implicit: 1. <i>Capitolul I. Obiectul, domeniul de aplicare și noțiuni generale</i> – stabilește obiectul de reglementare, respectiv regulile de funcționare a monopolului fiscal pe piața deșeurilor de metale feroase, în partea ce ține de comercializarea resturilor și deșeurilor de metale feroase către agenții economici aflați pe teritoriul Republicii Moldova care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar. 2. <i>Capitolul II. Funcționarea monopolului fiscal pe piața deșeurilor de metale feroase</i> – stabilește drepturile și obligațiile întreprinderii cu statut de monopol fiscal, care decurg din atribuirea statutului respectiv. De asemenea, capitolul definește mecanismul de funcționare a statutului de monopol fiscal, implicit procedura de achiziție, transportare și livrare a resturilor și deșeurilor de metale feroase către agenții economici aflați pe teritoriul Republicii Moldova care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar. Consecutiv, Capitolul stabilește modul de calculare a prețurilor în mecanismul de monopol fiscal. Astfel, este dată formula de calcul a prețului de achiziție a deșeurilor de metale feroase de către întreprinderea cu statut de monopol fiscal, precum și formula de calcul a prețului de livrare către UMM a deșeurilor de metale feroase. Pentru ambele

formule sunt comune componentele prețului de la bursă și marja comercială a întreprinderii cu statut de monopol fiscal: Marja comercială nu poate depăși 30% din valoarea medie a cotațiilor deșeurilor de metale feroase la bursă, medii pentru 7 zile anterioare, \$/tonă, respectiv marja prețului de livrare nu poate depăși 5% din valoarea medie a cotațiilor deșeurilor de metale feroase la bursă, medii pentru 7 zile anterioare, \$/tonă.

Marja comercială de 30% din valoarea medie a cotațiilor deșeurilor de metale feroase la bursă se conține din:

- TVA spre plata la bugetul de stat;
- impozitul pe venit - 7% din suma venitului din vânzări;
- coeficientul de impurități de aproximativ 5%;
- costuri operaționale (transport, încărcare, descărcare, tăiere, sortare, balotare etc.) de aproximativ 40\$/tonă și;
- un profit brut de aproximativ 14\$/tonă.

Pret livrare către UMM	\$394.00		
Pret de referință: bursa LME CFR Turcia	\$374.00		
Cheltuieli livrare către UMM	\$20.00		
TVA spre plată (TVA vânzare - TVA procurare)	\$17.72	Marja bruta	30.6%
TVA vânzare	\$65.67		
Impozitul pe venit (7%)	\$22.98		
Coeficientul de impuritate aprox. 5%	\$18.70		
Costuri operaționale (transportare, încărcare, descărcare, tăiere, balotare, stocare etc.)	\$40.00		
Profit Metalferos	\$14.87		
Pret vânzare către Metalferos (fără TVA)	\$259.72		
TVA procurare	\$47.94		
Impozit venit 7%	\$15.68		
Profit brut	\$15.00		
Cheltuieli transportare	\$20.00		
Pret achiziție populație	\$209.04		
	\$700.00		

Studiul realizat în tabelul următor, combină costurile, taxele și profiturile asociate cu achiziționarea și vânzarea produsului într-un mediu comercial specific, aici reprezentat în contextul S.A. „Metalferos” și UMM.

Pentru a calcula marja comercială de 30,6%, este necesar să ne concentrăm pe relația dintre prețul de vânzare și profitul brut. Totodată, marja comercială reprezintă diferența dintre prețul de vânzare și costurile asociate cu achiziționarea și producția produsului. Este important de reținut că, marja comercială nu include TVA-ul, ci se referă doar la profitul realizat pe produs după deducerea costurilor de producție.

De exemplu, pentru a argumenta profitul S.A. „Metalferos”, reieșind din datele din tabel, în raport cu prețul de referință de la bursă, trebuie analizată relația dintre aceste două elemente și de luat în considerare diferitele costuri și impozite asociate.

• **Prețul de referință de la bursă (374, 00 USD):** Aceasta reprezintă prețul standard stabilit de bursă pentru produsul respectiv. Este un punct de referință pentru piață și poate fluctua în funcție de cerere, ofertă și alți factori economici.

- **Profitul S.A. „Metalferos” (14,87USD):** Acesta este profitul net obținut de S.A., „Metalferos” după deducerea costurilor și impozitelor asociate cu producția și vânzarea produsului.

Astfel, compania ar putea avea costuri de producție mai mici sau o eficiență operațională mai bună, permițându-i să obțină un profit chiar și în condițiile unui preț de referință relativ ridicat.

Mai mult ca atât, S.A. „Metalferos” ar putea avea o strategie de prețuri diferită, cum ar fi concentrarea pe segmente de piață de nișă sau oferirea de servicii complementare, ceea ce ar permite obținerea unui profit consistent chiar și în condițiile unui preț de referință ridicat.

În concluzie, profitul S.A. „Metalferos” în raport cu prețul de referință de la bursă poate fi justificat prin diferite strategii, eficiențe și avantaje competitive ale companiei, în domeniul său de activitate.

În altă ordine de idei, pentru a realiza o analiză comparativă cu structura prețului, vom evidenția elementele principale ale formării prețului și vom oferi o comparație între prețul de referință de la bursă și prețul de vânzare către S.A. „Metalferos” .

- **Prețul de referință de la bursă (374, 00 USD):**

Este prețul standard stabilit de bursa LME CFR Turcia

Reflectă prețul pe care piețele sunt dispuse să-l plătească pentru produsul respectiv într-un anumit moment.

Este influențat de cererea și oferta de piață, precum și de factori macroeconomici și geopolitici.

- **Prețul de referință de la bursă (374, 00 USD):**

Este prețul la care S.A. „Metalferos” vinde produsul către UMM, fără a include TVA-ul.

Reflectă prețul de referință de la bursă, ajustat pentru a include costurile și profitul companiei.

Include cheltuieli operaționale, impozitele și marja de profit a companiei.

Comparând cele două prețuri, deducem că, prețul de referință de la bursă este mai mare decât prețul de vânzare către Metalferos. Acest lucru sugerează că Metalferos poate fi capabil să ofere produsul la un preț mai mic decât prețul de referință de la bursă, ceea ce poate fi un avantaj competitiv pentru companie.

Diferența între prețul de referință și prețul de vânzare către S.A. „Metalferos” reflectă marja comercială a companiei, precum și costurile operaționale și impozitele asociate cu achiziționarea și vânzarea metalului.

Prețul respectiv de achiziție le va acoperi companiilor specializate în colectarea deșeurilor de metale feroase prețul de achiziție de la prima sursă (persoane fizice și juridice), cheltuielile de încărcare și transportare la centrele de colectare ale Metalferos SA, care constituie aproximativ 20\$/tonă, suma impozitului pe venit în mărime de 7% din venitul din vânzări, suma TVA la procurare, precum și un profit brut de aproximativ 15\$ tona.

În această ordine de idei, atribuirea statutului de monopol fiscal întreprinderii Metalferos SA pentru vânzarea exclusivă a deșeurilor feroase către Uzina Metalurgică Moldovenească este justificată în contextul optimizării lanțului de aprovizionare și a stimulării sectorului metalurgic. Implementarea acestui proiect va contribui la eficientizarea proceselor și la consolidarea poziției UMM pe piață, asigurând în același timp condiții echitabile pentru alte companii specializate în colectarea și procesarea deșeurilor feroase.

	3. <i>Capitolul III. Monitorizare și control</i> – stabilește un mecanism interinstituțional de monitorizare și control, în vederea respectării monopolului fiscal pe piața deșeurilor de metale feroase din Republica Moldova.
V.	Fundamentarea economico-financiară
	Implementarea proiectului de hotărâre de Guvern nu va necesita cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat.
VI.	Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare
	Nu se aplică.
VII.	Avizarea și consultarea publică a proiectului
	În scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, inițierea procesului de elaborare a proiectului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării (www.mded.gov.md), la compartimentul „Transparență decizională” și pe platforma www.particip.gov.md , la https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/12567 . Proiectul va fi supus avizării și consultării publice în conformitate cu art. 32 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, prin expedierea acestuia tuturor părților interesate.
VIII.	Constatările expertizei anticorupție
	Proiectul va fi supus expertizei anticorupție conform art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, fiind solicitată efectuarea expertizei de către Centru Național Anticorupție.
IX.	Constatările expertizei de compatibilitate
	Nu se aplică.
X.	Constatările expertizei juridice
	Proiectul va fi supus expertizei juridice conform art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, fiind solicitată efectuarea expertizei de către Ministerul Justiției.
XI.	Constatările altor expertize
	Nu se aplică.

Secretar de stat

Viorel GARAZ